

**TREBALL FINAL DE GRAU EN
MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

**TÍTOL: El valor de l'Educació Musical.
Proposta didàctica d'Educació Infantil
per a Mestres Especialistes en Música.**

Nom de l'alumna: Ana Fuster Mira

**Nom de la tutora de TFG: Ana Mercedes
Vernia Carrasco**

Àrea de Coneixement: Música

Curs acadèmic: 2021 - 2022

Índex

1. Resum i paraules clau.	3
2. Agraïments.	3
3. Justificació de la temàtica escollida.	4
4. Marc teòric.	5
5. Proposta didàctica.	6
5.1. Introducció a la proposta didàctica.	6
5.2. Activitats.	7
5.2.1. Competència Auditiva i Perceptiva.	7
5.2.2. Competència Rítmica.	9
5.2.3. Competència Vocal.	11
5.2.4. Competència Interpretativa i Creativa.	13
5.3. Metodologies.	14
5.4. Relació amb les àrees de treball i objectius del cicle.	15
5.5. Continguts de cicle i dels Blocs 6 i 7.	16
5.6. Adaptacions curriculars.	17
6. Conclusions.	17
7. Referències Bibliogràfiques.	19

1. Resum i paraules clau.

Resum: En aquest treball, es busca donar el valor i el prestigi que l'Educació Musical mereix. A més, està creat amb la fi d'ajudar o inspirar als/les mestres i futurs/es mestres de la especialitat en el seu dia a dia a l'aula. En primer lloc es realitza una revisió del marc teòric en el que es basa la matèria. Seguidament, s'ofereix un banc d'activitats per a realitzar a l'aula d'Infantil amb les indicacions i metodologies basades en la pròpia pràctica. Finalment, s'extrauen diferents conclusions i reflexions sobre aquesta proposta i les possibles opcions que podem portar a terme amb ella.

Paraules clau: Educació Infantil, Educació Primària, Educació Musical, competències musicals, creativitat, expressió artística, professorat especialista i proposta didàctica musical.

Abstract: In this work, we seek to give the value and prestige that Music Education deserves. In addition, it is created in order to help or inspire teachers and future teachers of the specialty in their day to day in the classroom. First, a review of the theoretical framework on which the subject is based is carried out. Then, a bank of activities is offered to perform in the Children's classroom with indications and methodologies based on the practice itself. Finally, different conclusions and reflections are drawn on this proposal and the possible options we can make with it.

Key words: Early Childhood Education, Primary Education, Musical Education, musical competencies, creativity, artistic expression, specialist teaching staff and musical didactic proposal.

2. Agraïments.

En primer lloc, m'agradaria donar les gràcies a la meua tutora i professora Ana Vernia, tant per la seua tutorització i seguiment d'aquesta proposta, com en la seua intervenció com a docent en aquest curs.

En segon lloc, gràcies als meus companys i companyes de classe i professió. A Emma pel seu treball i esforç constant; a Mark per fer-me reflexionar i aprendre a escoltar; i a Miguel, per la música a deshores i les cançons compartides.

Finalment, gràcies a la meua família per no deixar-me abandonar mai aquest camí. Al meu melòman, per ensenyar-me a estimar la música.

3. Justificació de la temàtica escollida.

Al llarg de la història, la música ha anat guanyant prestigi i consideració dins i fora de l'àmbit escolar. Ha deixat de ser una matèria per a "omplir" els horaris o "passar l'estona" a tindre el valor pedagògic i educatiu que mereix. Tanmateix, a les universitats espanyoles, els i les estudiants es poden especialitzar en aquesta pràctica per a exercir com a mestres especialistes a les escoles.

D'una banda, aquesta investigació intenta formar al futur especialista de música com a mestre/a a les aules d'infantil. Es busca el coneixement de les característiques i necessitats dels xiquets i xiquetes de 2 fins a 6 anys. A més, es realitza una proposta didàctica amb un banc de possibles activitats a realitzar. Aquestes aportacions poden ajudar a tot/a estudiant o mestre/a que vullga ampliar les seues aptituds.

D'altra banda, la investigació i recerca de metodologies i ferramentes per a treballar ve de la pròpia motivació i necessitat d'aprenentatge. Durant l'inici del Pràcticum III, vaig participar i formar part de les classes de música tant a les aules d'infantil com de primària. És en aquest moment quan m'adone de la importància i els beneficis que té la música a edats temperanes, despertant en mi un interès per a ser una mestra musicalment competent.

En conclusió, l'objectiu d'aquesta proposta i estudi és posar en valor a especialistes en música, per a treballar l'Educació Musical en totes les etapes de l'ensenyament, proporcionant metodologies, activitats i ferramentes específiques.

4. Marc teòric.

Segons la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (2021), l'Educació Infantil constitueix una etapa educativa amb identitat pròpia que atén xiquetes i xiquets des del naixement fins als sis anys d'edat. És una etapa que té caràcter voluntari i la seua finalitat és la de contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social i intel·lectual dels xiquets. Aquesta etapa, contribueix a desenvolupar en les xiquetes i xiquets les capacitats que els permeten: conèixer el seu propi cos i el dels altres, les seues possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències; observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social; i adquirir progressivament autonomia en les seues activitats habituals.

És evident que, en aquesta etapa, la música forma part del dia a dia dels xiquets i xiquetes tant fora com dins de l'aula. Així doncs, l'Educació Musical és necessària i fonamental a les escoles.

Quan ens referim a la música, parlem d'una successió de sons i silencis atents a les teories sobre l'harmonia, el ritme i la melodia. Encara que es podria parlar de la música des d'un punt de vista més emocional i afectiu, parlant així, segons Willems (2001), de la música com activitat humana més global, més harmoniosa, aquella en què l'ésser humà és, alhora, material i espiritual, dinàmic, sensorial, afectiu, mental i idealista, aquella que està en harmonia amb les forces vitals que animen els regnes de la naturalesa, així com amb les normes harmòniques del cosmos.

Els xiquets i xiquetes tenen una gran atracció per la música i el ritme, ja que, de forma natural i pròpia, la música forma part del nostre cos. Els batecs del cor d'una mare per a adormir al seu fill, el ritme de les ones del mar, el reilet d'un ocell són alguns exemples de que la música forma és innata i congènita. Treballar aquesta ferramenta artística en l'escola ajuda al desenvolupament físic, psíquic i emocional de les i els alumnes. Blazquez afirma que:

“La música, como herramienta de trabajo dentro del aula, aumenta el desarrollo de la memoria, la atención y la concentración de los niños al realizar tareas tales como leer, escribir, enumerar..., o simplemente a la hora de trabajar el contenido de la canción, además, mejora la habilidad para resolver problemas, introduce a los niños en el mundo de los sonidos, teniendo estos el canal auditivo más receptivo y así mejorar en el lenguaje no solo oral sino también en la recepción del significado de las palabras, al tener que aprenderse canciones con vocabulario nuevo.” (2012, p. 51).

La música desenvolupa en l'alumnat la capacitat de comunicar-se, expressar-se i relacionar-se. A més, és una ferramenta per a treballar de forma transversal altres matèries i conceptes.

“El lenguaje artístico hace referencia tanto al plástico como al musical. El lenguaje musical posibilita el desarrollo de capacidades vinculadas con la percepción, el canto, la utilización de objetos sonoros e instrumentos, el movimiento corporal y la creación que surgen de la escucha atenta, la exploración, la manipulación y el juego con los sonidos y la música. Se pretende estimular la adquisición de nuevas habilidades y destrezas que permitan la producción, uso y comprensión de sonidos de distintas características con un sentido expresivo y comunicativo, y favorezcan un despertar de la sensibilidad estética frente a manifestaciones musicales de distintas características.” (Real Decreto 1630-2006 del 29 de diciembre, p. 15).

Durant el segle XX, es van produir en l'àmbit de l'Educació Musical grans canvis curriculars. A més, es van desenvolupar i recuperar metodologies per a la formació musical. Podem classificar l'Educació Musical en diferents períodes (Hemsey de Gainza, V., 2000):

- *Període dels Precursors* (1930 - 1940).
- *Període del Mètodes Actius* (1940 - 1950).
- *Període dels Mètodes Instrumentals* (1950 - 1960).
- *Període dels Mètodes Creatius* (1970 - 1980).
- *Període d'Integració* (1980).
- *Període de Nous Models Pedagògics* (1990).

En Espanya, no va ser fins als anys 50 quan l'Educació Musical va començar a formar part de l'escola (Cabrelles Sagredo, M. S., 2020). Actualment, l'àrea de coneixement de Música està regulada a la Comunitat Valenciana pel DECRET 37/2008, de 28 març, del Consell, pel qual s'estableixen els continguts educatius del primer cicle de l'Educació Infantil i pel DECRET 38/2008, de 28 de març, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del segon cicle de l'Educació Infantil. A nivell estatal, trobem la Ley Orgánica 3/2020 del 29 de desembre.

5. Proposta didàctica.

5.1. Introducció a la proposta didàctica.

La següent proposta didàctica es crea amb la fi d'ajudar i inspirar a mestres especialistes en Música, està pensada per a que l'Educació Musical pugui donar un pas endavant i formar part de les programacions a l'etapa d'Educació d'Infantil d'una forma essencial i captivadora per als xiquets i xiquetes. Les diferents activitats proposades es classifiquen en 4 blocs en base a la competència treballada:

- **Competència Auditiva i Perceptiva:** on s'explora i comprèn l'audició.
- **Competència Rítmica:** on es treballen tots els aspectes relacionats amb la mètrica i el ritme.
- **Competència Vocal:** on aprenen a utilitzar la seua veu com a instrument innat.
- **Competència Interpretativa i Creativa:** on desenvolupen els seus gustos i autonomia personal.

És important destacar que aquesta guia és flexible i modificable, que busca la reflexió i crítica dels i les docents. En conseqüència, aquest treball està obert a futures modificacions i propostes de millora, així com noves idees i correccions. L'educació ha d'acollir els canvis i les millores pertinents per al desenvolupament social, cognitiu i emocional del nostre alumnat.

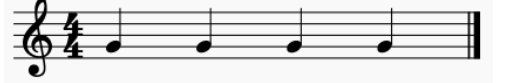
5.2. Activitats.

5.2.1. Competència Auditiva i Perceptiva.

L'audició és el primer sentit a desenvolupar-se durant la gestació, permetent al fetus sentir la veu de la mare, la seua respiració, activitat cardiovascular, etc. bàsics i necessaris per al seu desenvolupament (Reyes, 2006). Podríem dir que la capacitat auditiva permet al fetus iniciar la seua interacció amb el món exterior. Així doncs, treballar l'escolta a l'aula en edats primerenques, ajudarà als xiquets i xiquetes a comprendre la música i tindre una visió crítica d'aquesta.

Per a treballar la Competència Auditiva i Perceptiva en Educació Infantil es proposen les següents activitats. Aquestes en general, es poden fer servir en qualsevol curs de l'etapa, tenint sempre en compte les necessitats del alumnat.

Activitat 1 – <i>Flor musical</i>	Observacions
<p>El mestre/a ha de cantar l'escala de Do i acompanyar-la amb moviments corporals que representen el creixement d'una flor.</p> <p>Com que el Do 4 seria la nota més greu, es cantaria ajupit. El Sol 4 es representaria de peu, el La 4 seria alçant però amb els braços oberts. El Do 5 es representaria de peu, alçant els dos braços cap a dalt. La resta de notes es representarien en base a les condicions anteriors.</p> <p>Els xiquets i xiquetes han d'imitar el que ell/a mestre/a canta i executa.</p>	<ul style="list-style-type: none">- És important que el cos acompanye les notes cantades. El que estem treball és l'escolta així doncs, han d'estar pendents de la melodia per poder representar-la.- El mestre o mestra no ha de cantar l'escala seguida necessàriament. És interessant cantar intervals, repetir notes, fer pauses...

Activitat 2 – <i>4 estacions, 4 ritmes</i>	Observacions
<p>El mestre/a distribueix per l'aula els següents ritmes escrits en pissarres:</p> <p>Ritme 1 </p> <p>Ritme 2 </p> <p>Ritme 3 </p> <p>Ritme 4 </p>	<ul style="list-style-type: none">- Si l'escriptura en pentagrama o claus és encara abstracta per a l'alumnat, es pot escriure un palet vertical per a representar les negres i una "Z" per al silenci.

<p>S'ensenyen als nens i nenes i s'interpreten de forma conjunta. Una vegada comprenen i interioritzen les seqüències, el mestre interpreta una d'elles i l'alumnat es desplaça cap al ritme executat.</p>	
--	--

Activitat 3 – Play, play & stop	Observacions
<p>Es reparteix un cascavell a cada xiquet/a. En aquesta activitat, han d'escoltar la música de fons per a saber quan han de tocar, o no, el seu instrument. L'obra que es reproduirà serà: https://www.youtube.com/watch?v=9jjSiGXILTk Quan la melodia diga “<i>Play play</i>”, l'alumnat haurà d'agitar el cascavell. Quan diga “<i>Stop</i>” hauran de fer silenci.</p>	<p>- Per a la realització de l'activitat, és important que els nens i nenes escolten la peça atentament. La part interpretativa va directament relacionada a aquesta encara que no es l'objectiu principal del exercici. Així doncs, l'instrument que s'utilitza pot variar en base a les necessitats i característiques de l'alumnat.</p>

Activitat 4 – Ràpid o lento?	Observacions
<p>L'objectiu d'aquesta activitat es que els nens i nenes es menegen per l'aula de forma ràpida o lenta segons el temps de l'obra. Una proposta de cançó per a acompanyar l'exercici es: https://www.youtube.com/watch?v=Y3le0PZD00k (a partir del segon 40).</p>	<p>- Al igual que en l'activitat 3, la part interpretativa és un reflex de la comprensió auditiva.</p>

Activitat 5 – Amagat i cantat	Observacions
<p>Per a aquesta activitat, un alumne/a ha d'eixir de l'aula mentre la resta xiquets/es amaguen una maraca. Una vegada amagada, l'alumne/a que pillla ha de trobar l'objecte amagat amb ajuda dels seus companys/es. Aquests indicaran la proximitat de la maraca amagada amb el so de la maraca que cada un d'ells i elles disposaran. Hauran de tocar la seua maraca ràpid o lent en proporció a la distancia a l'objecte amagat, quan més prop estiguen, més ràpid tocaran. La partida finalitza quan es troba la maraca amagada.</p>	<p>- Si no es disposen de maraques suficients, es poden utilitzar altres instruments del mètode Orff.</p>

5.2.2. Competència Rítmica.

El ritme és l'element primigeni de la música, part essencial i base d'aquesta per al desenvolupament i aprenentatge (Vernia, 2014). A més, forma part dels humans de forma innata. Cap a l'any i mig de vida, els xiquets i xiquetes utilitzen tot el seu cos per respondre a la música rítmicament. Als 2 anys, la seva motricitat va responent davant del fenomen musical d'una manera diferent, donant cops de peus a terra, balancejant-se... A partir de 3 anys, acompanya de forma rítmica una cançó, percutint amb les mans o els peus. Conforme va creixent, comença a coordinar millor el seu propi ritme amb el musical i manifestant-ho a través del moviment (Gallego 2003).

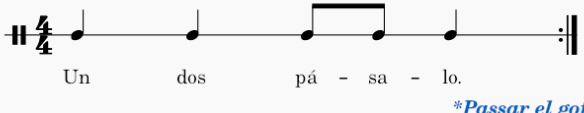
Dins l'ensenyament musical, el ritme ocupa un paper molt important ja que proporciona ordre, serenitat, equilibri... Aquest desenvolupa capacitats motrius afavorint la formació del sistema nerviós.

Per a treballar la Competència Rítmica en Educació Infantil es proposen les següents activitats. Com en la Competència Auditiva, aquestes es poden fer servir en qualsevol curs de l'etapa, tenint sempre en compte les necessitats del alumnat.

Activitat 1 – Rellotge dels ritmes	Observacions
En la pissarra de pentagrames s'escriuen 6 ritmes diferents amb línies llargues i curtes (que representen blanques i negres). En el sentit de les agulles del rellotge, s'interpreten tots els ritmes. Els xiquets i xiquetes executen el ritme que el mestre/a va assenyalant. A mode de metrònom, s'utilitza un àudio de fons amb so de rellotge: https://www.youtube.com/watch?v=r4C6cZBKgl8	- Per a interioritzar els ritmes, es poden interpretar amb percussió corporal, amb desplaçaments, amb moviments del cos, etc. El més important de l'activitat es la rítmica i la comprensió d'aquesta.

Activitat 2 – Bol 4x4	Observacions
En cercle asseguts/des, el mestre/a prepara 4 bols (que seran els quatre temps d'un compàs) i 4 pilotes de tennis (que representaran 4 negres). Preguntarà als nens i nenes quantes pilotes volen gastar i en quin bol volen col·locar-les. El que estaran fent es dissenyar un compàs de 4 per 4 que després hauran d'interpretar amb la síl·laba "ta" i palmes. Segons van creant ritmes, s'interpretaran en desplaçament per l'aula, fins que tots els xiquets i xiquetes l'interioritzen.	- Si observem que l'alumnat és capaç d'interpretar de forma autònoma el ritme, podem donar llibertat per que cante la seqüència sense ajuda.

Activitat 3 – Ritme del cor	Observacions
<p>De forma lliure per l'aula, els xiquets i xiquetes han de marcar la pulsació de la peça que estan sentint amb la mà colpejant el pit. Les peces proposades per a aquesta activitat son:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>El reloj sincopado</i> - Leroy Anderson (és interessant per les síncopes que apareixen). https://www.youtube.com/watch?v=sba8hbxhN1g - <i>Marcha Turca</i> – Mozart (és interessant per l'accent a cada compàs). https://www.youtube.com/watch?v=rrk-zuuc77U - <i>Voces de Primavera</i> - Johann Strauss (és interessant el tempo de vals de l'obra). https://www.youtube.com/watch?v=Vh0KkW42iiY - <i>El vuelo del moscardón</i> - Nikolai Rimsky Korsakov. (És interessant la velocitat lleugera de la peça). https://www.youtube.com/watch?v=5bXo4nKdMus - <i>En la gruta del rey de la montaña</i> - Grieg.(és interessant l'<i>accelerando</i> de la melodia). https://www.youtube.com/watch?v=6zY5w0AF1xM 	<p>- Per a interioritzar el ritme, els nens i nenes poden desplaçar-se per l'aula marcant la pulsació amb els peus, amb palmes, etc.</p>

Activitat 4 – 1, 2, pá-sa-lo.	Observacions
<p>Organitzats/des en cercle, el xiquets i xiquetes han de repetir en bucle el següent ritme:</p> <p>hauran de passar al company/a de la dreta en l'últim temps del compàs.</p>	<p>- Per a la realització d'aquesta activitat, cal començar per interpretar el ritme amb palmes o síl·labes. Una vegada assimilat el ritme, passarem a donar-li la lletra i interpretar de forma individual. Finalment, es treballarà de forma grupal, passant el got al company/a.</p>

Activitat 5 – Palmes veïnes.	Observacions
<p>Ocupant tota l'aula, els nens i nenes hauran de marcar una pulsació amb palmes. L'única condició es que han de fer palmes en una persona que no siguin ells/es mateixa. Han d'intentar fer</p>	<p>- És important que la pulsació no desaparega en cap moment.</p>

palmes amb el màxim número de companys/es possibles. La pulsació pot ser constant o anar variant.	
---	--

5.2.3. Competència Vocal.

El desenvolupament vocal és un procés que precedeix a la producció de les primeres paraules dels i les infants. Durant aquest procés, el nen/a comença a emetre sons cada vegada més semblants als de l'adult/a, augmentant a poc a poc la complexitat de les síl·labes, les paraules i la varietat dels sons (Ertmer, 2009). En l'àmbit musical, la competència vocal és la capacitat o habilitat per a reproduir sons afinats a través de la veu. El cant és un element fonamental per al desenvolupament musical dels xiquets i xiquetes, a més d'una ferramenta bàsica que tots els/les mestres han de saber utilitzar (independent de l'àrea a la que pertanyen).

Per al treball d'aquesta competència, es plantegen les següents 5 activitats. Aquestes estan dirigides, en general, a tots els cursos d'educació infantil, respectant sempre les seues necessitats:

Activitat 1 – <i>Espill</i>	Observacions
Organitzats/des per parelles, l'alumnat ha de cantar una melodia amb dos notes i la seua parella ha de imitar-la. La idea és que acompanyem la seua veu amb els gestos Kodaly.	- Les dues notes cantades es practican abans de començar l'activitat. Per exemple, si les notes a utilitzar son Sol 4 i Mi 4, s'ensenyarà el gest Kodaly corresponent, la seua entonació i es passarà a la pràctica.

Activitat 2 – <i>Notes encadenades</i>	Observacions
Per a aquesta activitat, anem a jugar a una versió musical de les <i>Paraules encadenades</i> . En cercle, el mestre/a canta una seqüència de notes, l'alumne que es trobe a la seua dreta, ha de cantar una seqüència de notes que comence per l'última nota anteriorment cantada. I així successivament.	- Com que probablement els i les alumnes no afinaran totes les notes, el mestre/a pot acompanyar-li amb el piano.

Activitat 3 – <i>Com sona l'escala de Do?</i>	Observacions
Distribuïts/des en cercle, el mestre/a canta l'escala de Do Major i els/les alumnes repeteixen. Una vegada memoritzen la melodia, el/la docent demana a la classe que interprete l'escala amb diferents caràcters musicals, per exemple:	Encara que aquesta activitat també forma part de la competència interpretativa, l'objectiu principal és que no es perga l'afinació de l'escala, independent de la forma d'expressar-la.

<ul style="list-style-type: none"> - Com sona l'escala de Do ràpida? (L'alumnat cantaria la melodia d'una forma ràpida). - Com sona l'escala de Do trista? (L'alumnat cantaria la melodia amb gestos tristos). - Com sona l'escala de Do tancada? (L'alumnat cantaria la melodia amb la boca tancada). 	
---	--

Activitat 4 – Mi Silasol	Observacions
<p>En cercle, els xiquets i xiquetes canten i representen amb el cos les notes Mi, Sol, La i Si que el mestre/a indica. Depèn de la nota que canten, la seua posició corporal ha de ser:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>Sol (drets/es)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Si (drets amb braç estirat)</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>Mi (ajupits/des)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>La (drets/es amb braços alçats)</p> </div> </div>	<p>- Per a aquesta activitat és molt important que l'entonació de les notes siga correcta ja que, les posicions son relatives a les notes musicals i la seua entonació.</p>

Activitat 5 – Bon dia.	Observacions
<p>Escoltarem la cançó <i>Bon dia</i> de Dàmaris Gelabert. Dividim la classe en dues seccions, una representarà la pregunta de la melodia i l'altra la resposta. El dos grups es col·loquen enfrontats. Quan sone la música i la cançó diga "<i>Bon dia, bon dia, bon dia al demat</i>" cantaran els i les alumnes encarregats de les preguntes. D'altra banda, quan sone "<i>La lluna s'amaga i el sol deixa sortir / Fem fora la mandra i saltem corrents del llit</i>", cantaran els i les alumnes encarregats de les respostes.</p>	<p>- Com que probablement no coneixeran la cançó o no sabran les parts d'aquesta, primerament es reproduirà i parlarà de la seua estructura en conjunt.</p>

5.2.4. Competència Interpretativa i Creativa.

Entenem la música com a medi per a l'expressió. Els i les humans tenim diferents canals per a poder realitzar-ho, com l'expressió instrumental, corporal, vocal, etc. El que la competència interpretativa i creativa busca és el desenvolupament d'aquests canals entenent el cos com a medi per a assimilar i comprendre la música. D'altra banda, cal destacar les habilitats personals i socials que es desenvolupen en la interpretació i creació de la música.

Per a treballar aquesta competència, es plantegen les següents 5 activitats. Aquestes estan dirigides a tots els cursos d'educació infantil, respectant sempre les seues necessitats, al igual que les competències anteriors:

Activitat 1 – Partitura gràfica	Observacions
Per a aquesta activitat es dona llibertat a l'hora d'interpretar un dibuix. Es projecta una làmina amb diferents il·lustracions i tots i totes a l'hora la interpreten. Un exemple de l'activitat podria ser: https://www.youtube.com/watch?v=B-WuXPuvhSk (segon 26).	- Un mateix dibuix pot tindre moltes interpretacions. Una possibilitat seria parar quan alguna interpretació siga curiosa o diferent.

Activitat 2 – Formiguetes i elefants	Observacions
El mestre/a interpretarà amb una flauta dos melodies. Una aguda i ràpida que s'associarà al caminar de les formigues i l'altra greu i lenta que, al contrari, representarà el pas dels elefants. L'alumnat s'organitza en dos files, una seran formigues i l'altra elefants i únicament es podran manejar si el/la docent toca la seua melodia.	- Si comprenen l'activitat, podem canviar els rols del joc. Així els dos grups representarien els dos animals.

Activitat 3 – Cintes i emocions.	Observacions
Per a aquesta activitat és convenient que l'aula siga gran i no tinga obstacles. Es reparteixen cintes de gimnàstica a tots els xiquets/es. El mestre/a interpreta una sèrie d'acords al piano i demana als nens i nenes que ballen com la música els inspire. S'interpretaran 6 seqüències: - La primera es ballarà de forma individual. - La segona per parelles. - La tercera per grups de 3.	- És important que els xiquets i xiquetes es senten lliures durant el ball. Treballar agrupats brindarà a l'alumnat de diferents tipus de vista d'una mateixa activitat.

<ul style="list-style-type: none"> - La quarta per grups de 4. - La cinquena per grups de 5. - La sisena per grups de 10. 	
--	--

Activitat 4 – <i>Nous rítmiques</i>	Observacions
El mestre/a reparteix dues mitats de nous a cada alumne/a. L'activitat consisteix en que ells i elles mateixa exploren el so que pot emetre aquest objecte. Una vegada hagen experimentat, representaran d'un/a en un/a un ritme que la resta ha d'escoltar i imitar.	- Es evident que per a realitzar aquesta activitat, les nous han d'estar tractades i preparades. Es una tasca que es pot relacionar amb altres àrees de treball, com els fruites secs, la tardor, etc.

Activitat 5 – <i>Dibuixa un glissando</i>	Observacions
Per a aquesta activitat, els xiquets i xiquetes interpretaran <i>glissandos</i> ascendents i descendents. Hauran de dibuixar línies en la pissarra que després la resta del seus companys/es interpretaran.	- Poden combinar colors, formes, tipus de línies... En aquesta activitat son els mateixos xiquets/es qui decideixen com volen que sone el seu dibuix.

5.3. Metodologies.

Per a dur a terme aquestes activitats a l'aula, es busca que el/la docent establisca una pròpia metodologia, basada en la seua experiència i reflexió personal. Encara així, aquests jocs i exercicis estan basats en les idees pedagògiques de Émile Jaques-Dalcroze, Edgar Willems i Carl Orff.

En primer lloc, Émile Jaques-Dalcroze va basar el seu mètode en l'observació i la vivència que cadascú dels seus i les seues alumnes tenia sobre els elements musicals més comuns, en concret el ritme, el solfeig i la improvisació. Com explica Cecilia Barrios (2022), Dalcroze considera el moviment com a resposta natural de la música al cos humà.

El mètode Willems, segons Cecilia Martín Hoyos y Luis Ponce de León (2020), va ser influenciat directament per Dalcroze. El centre d'atenció d'aquesta metodologia és la relació natural que té el moviment i la veu. Aquesta vincle entre els elements fonamentals de la música i els de la naturalesa humana, contribueix a la apertura general i artística dels xiquets i xiquetes.

Finament, el sistema desenvolupat per Carl Orff, basa la seua metodologia en la relació ritme-llenguatge i fa sentir la música abans d'aprendre-la a nivell vocal, instrumental, verbal i corporal segons explica l'UNIR (2021). L'ús d'instruments senzills com xilòfons, metal·lòfons o carillons, ajuden en la creació instrumental dels i les alumnes. Així doncs, la pràctica instrumental es un dels aspectes fonamentals que caracteritzen aquesta metodologia.

5.4. Relació amb les àrees de treball i objectius del cicle.

Segons el Decret 38/2008 de 28 de març del Consell, pel qual s'estableix el currículum del segon cicle de l'Educació Infantil a la Comunitat Valenciana, l'Educació Musical en l'etapa infantil s'entén com un mitjà d'expressió i com a sistema de representació en virtut del qual podran desenvolupar les capacitats creatives, l'oïda musical, la sensibilitat cap a la música, la capacitat per a escoltar-la, entendre-la i per a practicar-la com a mitjà de comunicació de sentiments i d'idees a través del cant, del moviment rítmic i de l'expressió instrumental. L'expressió corporal és el mitjà pel qual el ser humà expressa sensacions, emocions, sentiments i pensaments amb el seu cos. Els gestos, les actituds i els moviments tenen una intenció comunicativa i representativa. La primera comunicació de la xiqueta i del xiquet amb l'adult/a que l'atén, la realitza amb el seu cos.

Així doncs, els continguts de les activitats anteriorment proposades estan basats en el treball de les següents àrees:

- El coneixement de si mateix i autonomia personal.
- El medi físic, natural, social i cultural.
- Els llenguatges: comunicació i representació.

D'altra banda, els **objectius de cicle** d'Educació Infantil contribuiràn al desenvolupament de les capacitats que els permeten:

- a) Conèixer el seu propi cos i el dels altres, les seues possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.
- b) Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.
- c) Adquirir progressivament autonomia en les seues activitats habituals.
- d) Desenvolupar les seues capacitats afectives.
- e) Relacionar-se amb els altres i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en la resolució pacífica de conflictes.
- f) Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges i formes d'expressió.
- g) Iniciar-se en les habilitats logicomatemàtiques, en la lectoescriptura i en el moviment, el gest i el ritme.
- h) Conèixer que a la Comunitat Valenciana hi ha dos llengües que interactuen (valencià i castellà), que han de conèixer i respectar per igual, i ampliar progressivament l'ús del valencià en totes les situacions.
- i) Descobrir l'existència d'altres llengües en el marc de la Unió Europea, i iniciar-se en el coneixement d'alguna d'estes.

j) Conèixer i apreciar les manifestacions culturals del seu entorn, mostrant interès i respecte cap a estes, així com descobrir i respectar altres cultures pròximes.

k) Valorar les diverses manifestacions artístiques.

l) Descobrir les tecnologies de la informació i les comunicacions.

5.5. Continguts de cicle i dels Blocs 6 i 7.

Les àrees anteriorment esmentades s'entenen com a conceptes organitzatius, és a dir, com a espais d'aprenentatges en què es treballen els continguts actitudinals, procedimentals i conceptuals. Aquests **continguts** d'àrea s'agrupen al voltant dels següents blocs:

1. Les llengües i els parlants.
2. El llenguatge verbal.
3. La llengua com a instrument d'aprenentatge.
4. El llenguatge audiovisual i tecnologies de la informació i comunicació.
5. El llenguatge plàstic.
6. El llenguatge musical.
7. El llenguatge corporal.

Aquesta proposta s'ha centrat en el treball del **Bloc 6** (llenguatge musical) i del **Bloc 7** (llenguatge corporal). Els continguts que s'abasten en relació al bloc del Llenguatge Musical son:

- a) El coneixement de la música com a mitjà d'expressió i com a sistema de representació.
- b) El descobriment del soroll, silenci i música.
- c) El coneixement de les propietats sonores de la veu, dels objectes d'ús quotidià i dels instruments musicals.
- d) La discriminació dels sons i sorolls de la vida diària.
- e) Les qualitats del so: intensitat i ritme.
- f) El coneixement de les cançons populars infantils, danses, cançons del folklore, cançons contemporànies, ball i audicions.
- g) L'interès i la iniciativa per a participar en representacions.
- h) El coneixement de les propietats sonores de la veu.

Els continguts que s'integren respecte al bloc del Llenguatge Corporal són:

- a) El descobriment de les possibilitats del cos per a expressar i comunicar sentiments i emocions.
- b) El coneixement del cos: activitat, moviment, respiració, equilibri i relaxació.
- c) L'aplicació de les nocions espaciotemporals amb el propi cos.
- d) El descobriment de l'espai a través del desplaçament amb moviments diversos.
- e) L'interés i la iniciativa per a participar en representacions de dansa i de teatre, entre d'altres.
- f) La vivència del llenguatge corporal amb intencionalitat comunicativa i expressiva en activitats motrius del propi cos.
- g) La imitació i representació de situacions, de personatges, d'històries senzilles, reals i evocades individualment i en grups xicotets.

5.6. Adaptacions curriculars.

Com dicta el Decret 38/2008 de 28 de març, a l'escola trobem un alumnat divers, amb necessitats, característiques i interessos diferents. La pràctica educativa ha d'adaptar-se als xiquets i xiquetes. La conselleria competent en matèria educativa establirà procediments que permeten identificar aquelles característiques que puguen tindre incidència en l'evolució escolar de les xiquetes i dels xiquets. Així mateix, el personal docent ha de coordinar-se i treballar en equip per a poder intervindre.

Respecte a l'àrea musical, totes les adaptacions que es puguen aplicar a l'aula en benefici dels i les pròpies alumnes, seran posades en pràctica. La música ha de ser una ferramenta transversal per a la transmissió de valors, per al treball en grup i per a la defensa de la igualtat.

6. Conclusions.

Després posar en pràctica i d'avaluar les activitats proposades, es passarà a esmentar les conclusions obtingudes amb aquest treball.

La primera conclusió que s'extrau d'aquesta proposta és que l'Educació Musical i el seu aprenentatge tenen un paper fonamental en l'Etapa Infantil, tant en l'expressió i comunicació, com en l'autonomia i el creixement personal de cada xiquet i xiqueta. La música forma part de les nostres vides d'una forma innata, hem d'aprendre a sentir-la i expressar-la i sobretot, aprendre a comunicar-ho a l'alumnat de la forma que més s'adapte a ells i elles. La introducció de gestos i la utilització d'un vocabulari senzill ens pot ajudar a connectar amb l'alumnat. A més, hem de ser conscients dels diferents ritmes d'aprenentatge dels nens i nenes. Hem de donar suport i tindre paciència en cadascuna de les activitats, som mestres per a proposar i crear contínuament ferramentes

adaptades. Som les i els encarregats de conduir i guiar al nostre alumnat en el seu procés d'ensenyament aprenentatge.

Un altre aspecte observat és que l'aprenentatge és major quan els/les alumnes participen en la creació i la pràctica. De res serveix cantar o interpretar instruments si els xiquets i xiquetes no poden posar-ho en pràctica. La música ha de ser treballada de forma manipulativa i experimental. D'aquesta forma s'augmenta el valor d'aquesta i les ganes de compartir-la amb el seu voltant.

Per a finalitzar, l'objectiu d'aquesta proposta era inspirar i formar a mestres especialistes, a més de l'interès propi en l'àrea. Així doncs, es convida a posar en pràctica aquestes activitats per a millorar-les i completar-les. Aquest banc no busca ser una unitat didàctica fixa i rígida que ha de dur-se a terme d'una forma específica. Es convida també a què totes les persones que formen part de l'educació i del creixement dels nens i nenes, revisen la seua opinió sobre la música, que la valoren i que l'estimen. És bàsic i necessari tindre docents formats i formades en Educació Musical que treballen i cooperen junts i juntes per a fer de l'escola un lloc per a l'aprenentatge de qualitat i igualitari.

7. Referències Bibliogràfiques.

- Barrios, C., (8 de febrero de 2022). *Metodo Dalcroze. La importancia de la rítmica. Parte I.* La Musicoterapia. <https://www.lamusicoterapia.com/metodo-dalcroze/>
- Blázquez, C., (26 de junio de 2012). Música y desarrollo cognitivo en la etapa de Educación Infantil. <https://es.slideshare.net/karenchan01/cuadernos-de-educacin-y-desarrollo>
- Cabezas-Palacios, M. N., Rodríguez-Zarco, E., Rodríguez-Jiménez, I., y Márquez-Maraver, F. (2017). Teratoma ovárico maduro e inmaduro, a propósito de un caso. *Ginecología y obstetricia de México*, 85(5), 331-337.
- Cabrelles, S., (3 de julio de 2020). La Educación Musical y su evolución histórica desde comienzos del siglo XX. Doce Notas. <https://www.docenotas.com/152098/la-educacion-musical-evolucion-historica-desde-comienzos-del-siglo-xx/>
- Ertmer, D. J., y Moreno-Torres, I. (2009). El desarrollo vocal en niños sordos de familias hispanohablantes. *Revista de logopedia, foniatría y audiolología (Internet)*, 29(3), 153–164. [https://doi.org/10.1016/s0214-4603\(09\)70024-5](https://doi.org/10.1016/s0214-4603(09)70024-5)
- Gallego, I., (Agosto de 2003). *La educación rítmica en el niño de infantil.* Filomusica. <http://www.filomusica.com/filo43/eritmica.html>
- Martín, C., y Ponce de León L., (29 de junio de 2020). Edgar Willems: en busca de una educación musical integral para todos los niños. Melómano Digital - La revista online de música clásica. <https://www.melomanodigital.com/edgar-willems-una-educacion-musical-integral-para-todos-los-ninos/>
- Rodrigo, M., (14 de julio de 2014). *La música a lo largo de la historia de la educación.* Música y educación. <https://mar-rodrigo.blogspot.com/2015/07/la-musica-lo-largo-de-la-historia-de-la.html>
- Unir. (13 de julio de 2021). *El método Orff apuesta por la participación activa y experimentación del alumno usando la voz, el cuerpo y el movimiento para el aprendizaje de la música.*

Enseñar música con el método Orff: claves y características.

<https://www.unir.net/humanidades/revista/metodo-orff/>

Vernia Carrasco, A.M. (2014). El ritmo a través del cuerpo como herramienta de aprendizaje musical. La competencia rítmica. *Quaderns Digitals*, 78.

Willems, E. (2001). El oído musical. La preparación auditiva del niño. Editorial Paidós.

DOCUMENTACIÓ CONSULTADA:

DECRETO 38/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. 3 de abril de 2008. D.O. No. 5734.

REAL DECRETO 1630/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de Educación Infantil. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 4, de 4 de enero de 2007. <https://www.boe.es/eli/es/rd/2006/12/29/1630>

Orden 9/2021, de 7 de mayo, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, de desarrollo del Reglamento orgánico y funcional de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte. 11 de mayo de 2021.